

II

(Sporočila)

SPOROČILA INSTITUCIJ IN ORGANOV EVROPSKE UNIJE

KOMISIJA

Sporočilo Komisije – Uporaba pravil o državni pomoči za ukrepe v zvezi s finančnimi institucijami v okviru trenutne svetovne finančne krize

(2008/C 270/02)

1. UVOD

1. Svetovna finančna kriza se je opazno okrepila in je močno prizadela bančni sektor EU. Ne glede na specifične težave, povezane zlasti z ameriškim hipotekarnim trgom in hipotekarno zavarovanim premoženjem ali pa z izgubami zaradi pretirano tveganih strategij posameznih bank, se je v preteklih tednih v bančnem sektorju zaupanje na splošno zmanjšalo. Vsesplošno razširjena negotovost glede kreditnega tveganja posameznih finančnih institucij je izsušila trg medbančnega posojanja, zaradi česar je postal dostop finančnih institucij do likvidnosti na splošno vse težji.

2. Sedanji položaj ogroža obstoj posameznih finančnih institucij, ki se spopadajo s težavami zaradi svojih poslovnih modelov ali poslovnih praks, katerih pomanjkljivosti je kriza na finančnih trgih razkrila in še poslabšala. Za zagotovitev dolgoročne sposobnosti preživetja tovrstnih institucij in da bi se izognili njihovi likvidaciji, bo potrebno obsežno prestrukturiranje njihovega poslovanja. V trenutnih okoliščinah kriza prav tako vpliva na finančne institucije, ki so načeloma trdne in ki se srečujejo zlasti s težavami zaradi splošnih razmer na trgu, ki so znatno omejile dostop do likvidnosti. Dolgoročna sposobnost preživetja teh institucij lahko zahteva manj obsežno prestrukturiranje. V vsakem primeru pa bodo lahko ukrepi, ki jih bo država članica sprejela za pomoč (nekaterim) institucijam, ki poslujejo na svojem nacionalnem finančnem trgu, koristili tem institucijam v škodo drugim, ki poslujejo v tej državi članici ali v drugih državah članicah.

3. Ekonomsko-finančni svet je 7. oktobra 2008 sprejel sklepe, v katerih se je zavezal, da bo sprejel vse potrebne ukrepe

za okrepitev trdnosti in stabilnosti bančnega sistema, tako da se bo obnovilo zaupanje vanj in dobro delovanje finančnega sektorja. Dokapitalizacija ranljivih finančnih institucij systemskega pomena je bila priznana kot eno od sredstev za ustrezno zaščito interesov vlagateljev in stabilnosti sistema. Poleg tega je bilo dogovorjeno, da je treba o javnem posredovanju odločiti na nacionalni ravni, vendar znotraj usklajenega okvira, in na podlagi več skupnih načel EU⁽¹⁾. Ob isti priložnosti je Komisija ponudila, da bi v kratkem izdala navodila v zvezi s splošnim okvirom, v katerem bi bilo mogoče hitro oceniti skladnost državne pomoči v obliki dokapitalizacije in jamstvenih shem ter primere uporabe tovrstnih shem.

4. Glede na obseg krize, ki zdaj ogroža tudi načeloma trdne banke, visoko stopnjo povezanosti in soodvisnosti evropskih finančnih trgov ter glede na hude posledice morebitnega bankrota finančne institucije systemskega pomena, ki bi še poglobile krizo, Komisija ugotavlja, da lahko države članice ocenijo, da je nujno treba ustrezno ukrepati za zaščito stabilnosti finančnega sistema. Zaradi posebnega značaja sedanjih težav v finančnem sektorju je mogoče, da bodo morali tovrstni ukrepi presežati zgolj stabilizacijo

⁽¹⁾ Sklepi Ekonomsko-finančnega sveta navajajo naslednja načela:
— posredovanje bi moralo biti pravočasno, pomoč pa načeloma začasna,
— države članice bi morale upoštevati interese davkoplačevalcev,
— obstoječi delničarji bi morali nositi pričakovane posledice posredovanja,
— države članice bi morale imeti možnost, da uvedejo spremembe v upravi,
— uprava ne bi smela obdržati neupravičenih koristi – vlade imajo lahko med drugim pravico do poseganja v njihove plače,
— upravičeni interes konkurentov se mora zaščititi, zlasti s pomočjo pravil o državni pomoči,
— izogniti bi se bilo treba negativnim učinkom na druga področja.

posameznih finančnih institucij in bo treba uvesti splošne sheme.

5. Medtem ko je treba pri uporabi pravil o državni pomoči za ukrepe reševanja krize na finančnih trgih ustrezno upoštevati trenutne razmere, mora Komisija zagotoviti, da tovrstni ukrepi ne povzročajo nepotrebnega izkrivljanja konkurence med finančnimi institucijami, ki poslujejo na trgu, ali negativnih učinkov na druge države članice. Namen tega sporočila je zagotoviti navodila glede meril skladnosti splošnih shem, pa tudi posameznih primerov uporabe tovrstnih shem in *ad hoc* primerov sistemske pomembnosti, s Pogodbo. Pri uporabi navedenih meril za ukrepanje držav članic bo Komisija delovala tako hitro, kot je potrebno za zagotovitev pravne varnosti in za obnovo zaupanja v finančne trge.

2. SPLOŠNA NAČELA

6. Državna pomoč posameznim podjetjem v težavah se navadno ocenjuje na podlagi člena 87(3)(c) Pogodbe in Smernic Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu „smernice za reševanje in prestrukturiranje“), v katerih je razčlenjeno, kako Komisija razume člen 87(3)(c) Pogodbe v zvezi s tovrstno pomočjo. Smernice za reševanje in prestrukturiranje so uporabne na splošno, vendar določajo tudi nekatera posebna merila za finančni sektor.
7. Poleg tega lahko Komisija v skladu s členom 87(3)(b) Pogodbe dovoli dodelitev državne pomoči „za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice“.
8. Komisija potrjuje, da člen 87(3)(b) Pogodbe v skladu s pravno prakso in njeno prakso odločanja ⁽²⁾ zahteva strožjo razlago resne motnje v gospodarstvu države članice.
9. Ob upoštevanju ravni resnosti, ki jo je dosegla sedanja kriza na finančnih trgih, in njenih morebitnih posledic za celotno gospodarstvo držav članic Komisija meni, da je člen 87(3)(b) v trenutnih razmerah na voljo kot pravna podlaga za ukrepe pomoči, namenjene reševanju te sistemske krize. To velja zlasti za pomoč, ki se dodeli s splošno shemo, ki je na voljo več ali vsem finančnim institucijam v neki državi članici. Če bi organi države članice, odgovorni za finančno stabilnost, Komisiji prijavili obstoj tveganja take resne motnje, bi bilo to še posebej pomembno za oceno, ki jo bo opravila Komisija.
10. *Ad hoc* posredovanje držav članic v razmerah, ki izpolnjujejo merila iz člena 87(3)(b), ni izključeno. Čeprav mora ocena pomoči slediti splošnim načelom iz smernic za reševanje in prestrukturiranje, sprejetih na podlagi člena 87(3)(c) Pogodbe, lahko tako v primeru shem in *ad hoc* posredovanj trenutne razmere omogočajo odobritev izrednih ukrepov, kot so nujno strukturno posredovanje, varstvo pravic tretjih oseb, kot so upniki, ter reševalni ukrepi, ki lahko trajajo dlje kot 6 mesecev.
11. Kljub temu pa je treba poudariti, da zgornje navedbe namigujejo, da uporabe člena 87(3)(b) načeloma ni mogoče predvideti v kriznih situacijah v drugih posameznih sektorjih ob odsotnosti primerljivega tveganja, da bi lahko imele neposreden učinek na gospodarstvo celotne države članice. V primeru finančnega sektorja se je mogoče na to določbo sklicevati samo v resnično izjemnih okoliščinah, ko je ogroženo celotno delovanje finančnih trgov.
12. Če je gospodarstvo države članice resno moteno v skladu z zgoraj navedenim, uporaba člena 87(3)(b) ni časovno neomejena, ampak lahko traja samo, dokler jo krizna situacija upravičuje.
13. Torej je treba vse splošne sheme, oblikovane na tej podlagi, na primer v obliki jamstvenih ali dokapitalizacijskih shem, redno pregledovati in zaključiti, takoj ko gospodarski položaj države članice to omogoča. Medtem ko Komisija priznava, da trenutno ni mogoče predvideti trajanja sedanjih izrednih težav na finančnih trgih in da se lahko zgodi, da bo treba za obnovo zaupanja izdati sporočilo o podaljšanju ukrepa do konca krize, pa hkrati meni, da je nujni del skladnosti katere koli splošne sheme, da država članica vsaj na šest mesecev izvaja pregled sheme in Komisiji poroča o rezultatih tovrstnih pregledov.
14. Komisija poleg tega meni, da je treba ločevati med obravnavanjem nelikvidnih finančnih institucij, ki bi bile v odsotnosti sedanjih izrednih razmer načeloma trdne, in obravnavanjem finančnih institucij, ki se spopadajo z notranjimi težavami. V prvem primeru so težave s sposobnostjo preživetja po naravi zunanje in so povezane s sedanjim izrednim položajem na finančnem trgu in ne z

⁽¹⁾ UL C 244, 1.10.2004, str. 2.

⁽²⁾ Glej zlasti združeni zadevi T-132/96 in T-143/96 *Freistaat Sachsen in Volkswagen AG proti Komisiji* [1999] ZOdl., str. II-3663, točka 167. Potrjeno v Odločbi Komisije 98/490/ES v zadevi C 47/96, *Crédit Lyonnais* (UL L 221, 8.8.1998, str. 28), točka 10.1, Odločbi Komisije 2005/345/ES v zadevi C 28/2002 *Bankgesellschaft Berlin* (UL L 116, 4.5.2005, str. 1), točke 153 in naslednje ter Odločbi Komisije 2008/263/ES v zadevi C 50/06 *BAWAG* (UL L 83, 26.3.2008, str. 7), točka 166. Glej odločbo Komisije v zadevi NN 70/07, *Northern Rock* (UL C 43, 16.2.2008, str. 1), odločbo Komisije v zadevi NN 25/08, *Rescue aid to WestLB* (UL C 189, 26.7.2008, str. 3), odločbo Komisije z dne 4. junija 2008 v zadevi C 9/08 *SachsenLB*, še ni objavljena.

neučinkovitostjo institucije ali z njenim pretirano tveganim poslovanjem. Zaradi tega bo izkrivljanje konkurence, ki ga bo povzročila shema v podporo sposobnosti preživetja tovrstne institucije, navadno bolj omejena in bo zahtevala manj obsežno prestrukturiranje. Nasprotno pa bodo druge finančne institucije, za katere je verjetno, da jih bodo še posebej prizadele izgube med drugim zaradi neučinkovitosti, slabega upravljanja sredstev in obveznosti ali tveganih strategij, izpolnjevale običajne pogoje pomoči za reševanje in bodo zlasti potrebovale obsežno prestrukturiranje ter izravnalne ukrepe, da bo izkrivljanje konkurence čim bolj omejeno ⁽¹⁾. V vseh primerih pa lahko odsotnost ustreznih varoval povzroči občutno izkrivljanje konkurence zaradi izvajanja jamstvenih in dokapitalizacijskih shem, saj lahko te dajo neupravičeno prednost prejemnikom v škodo njihovih konkurentov ali pa povečajo težave, ki jih imajo finančne institucije z likvidnostjo v drugih državah članicah.

15. V skladu s splošnimi načeli, na katerih temeljijo pravila o državni pomoči v Pogodbi, ki zahtevajo, da dodeljena pomoč ne sme presegati tega, kar je nujno potrebno za dosego njenega upravičenega namena, in da ne privede do izkrivljanja konkurence ali da se izkrivljanje čim bolj omeji, ter ob upoštevanju sedanjih razmer morajo biti vsi ukrepi splošne pomoči tudi:

- dobro usmerjeni, da se lahko učinkovito doseže cilj reševanja resne motnje gospodarstva,
- sorazmerni z zadevnim izzivom in ne smejo presegati tega, kar je potrebno za to, da se doseže navedeni učinek, ter
- oblikovani na način, ki omogoča čim boljšo omejitev negativnih učinkov na konkurente, druge sektorje in druge države članice.

16. Upoštevanje teh meril v skladu s pravili o državni pomoči in temeljnimi svoboščinami, zagotovljenimi v Pogodbi, vključno z načelom nediskriminacije, je nujno potrebno za ohranitev dobrega delovanja notranjega trga. Komisija bo pri odločanju o skladnosti spodaj naštetih ukrepov državne pomoči v svoji oceni upoštevala merila, opisana v nadaljevanju.

3. JAMSTVA, KI KRIJEJO OBVEZNOSTI FINANČNIH INSTITUCIJ

17. Zgoraj navedena načela narekujejo naslednje glede jamstvenih shem za zaščito obveznosti, vzpostavljenih z izjavo, zakonodajo ali pogodbenim razmerjem, pri čemer se razume, da so te zahteve splošne narave in jih je treba prilagoditi posebnim okoliščinam vsakega posameznega primera.

⁽¹⁾ Razume se, da lahko na natančno obliko in časovni raspored prestrukturiranja, ki ga je treba izvesti, vplivajo sedanji nemiri na finančnih trgih.

Upravičenost do jamstvene sheme

18. Izvzem nekaterih tržnih akterjev iz ugodnosti jamstva lahko povzroči znatno izkrivljanje konkurence. Merila upravičenosti finančnih institucij do kritja po takem jamstvu morajo biti nepristranska, ustrezno morajo upoštevati vlogo institucij v zadevnih bančnih sistemih ter celotnem gospodarstvu, ter biti nediskriminatorna, da ne povzročijo pretirano izkrivljavačih učinkov na sosednje trge ter na notranji trg kot celoto. Zaradi uporabe načela nediskriminacije na podlagi državljanstva morajo biti v shemo vključene vse institucije s sedežem v zadevni državi članici, vključno s podružnicami, pa tudi vse, ki v zadevni državi članici opravljajo velik delež svoje dejavnosti.

Materialno področje uporabe jamstva – vrste zajetih obveznosti

19. V sedanjih izrednih okoliščinah se lahko zgodi, da je treba vlagatelje v finančne institucije pomiriti, da ne bodo utrpeli izgub, tako da se omeji tveganje izstopov iz banke in pretiranih negativnih učinkov na trdne banke. Tako so lahko načeloma v okviru sistemske krize splošna jamstva, ki ščitijo bančne vloge fizičnih oseb (in dolgove majhnih vlagateljev), upravičen element odziva javne politike.
20. Kar zadeva jamstva, ki presegajo bančne vloge fizičnih oseb, mora biti izbira vrst zajetih dolgov in obveznosti usmerjena, kolikor je to izvedljivo, na posebne vire težav in omejena na to, kar lahko šteje za nujno pri spopadanju z ustreznimi vidiki trenutne finančne krize, saj bi sicer zadrževala potrebni postopek prilagajanja in ustvarila škodljivo moralno tveganje ⁽²⁾.
21. Zaradi uporabe tega načela lahko izsušitev medbančnega posojanja zaradi zmanjšanja zaupanja med finančnimi institucijami tudi upraviči jamstvo za nekatere vrste bančnih vlog pravnih oseb ter celo kratkoročnih in srednjeročnih dolžniških instrumentov, kolikor tovrstne obveznosti še niso dovolj dobro zaščitene z obstoječo ureditvijo za vlagatelje ali na kakšen drug način ⁽³⁾.
22. Upravičenost razširitve kritja kakršnega koli jamstva na nadaljnje vrste dolgov, ki bi presegle ta sorazmerno širok obseg, bi zahtevala natančen pregled.
23. Tovrstna jamstva naj načeloma ne bi vključevala podrejenega dolga (sekundarnega kapitala) ali vsesplošnega kritja vseh obveznosti, saj bi tako zavarovala le interese delničarjev in drugih vlagateljev rizičnega kapitala. Če je tovrstni dolg pokrit, s čimer se omogoči povečanje kapitala in dejavnosti posojanja, potem je morda treba določiti posebne omejitve.

⁽²⁾ Omejitev zneska razpoložljivega jamstva, po možnosti glede na bilančni rezultat upravičenca, je tudi lahko element, ki v tem pogledu varuje sorazmernost sheme.

⁽³⁾ Kot so na primer krite obveznice ter dolgovi in bančne vloge, zavarovane z državnimi obveznicami ali kritimi obveznicami.

Časovni okvir jamstvene sheme

24. Trajanje in področje uporabe vsake jamstvene sheme, ki presega sheme jamstva za bančne vloge fizičnih oseb, mora biti omejeno na nujno potrebno. V skladu s splošnimi načeli, opredeljenimi zgoraj, ter ob upoštevanju trenutnega nepredvidljivega trajanja bistvenih primanjkljajev v delovanju finančnih trgov, Komisija meni, da je nujni del skladnosti katere koli splošne sheme, da država članica vsaj na šest mesecev izvaja pregled sheme, ki zajema upravičenost nadaljnje uporabe sheme in možnosti prilagoditve, da se upošteva razvoj položaja na finančnih trgih. Rezultate tega pregleda je treba predložiti Komisiji. Če je tovrstni redni pregled zagotovljen, lahko odobritev sheme zajema obdobje, ki je daljše od šestih mesecev in lahko načeloma traja do dveh let. Trajanje sheme je mogoče še dodatno podaljšati, če Komisija to odobri, za toliko časa, kot to zahteva kriza na finančnih trgih. Če bi shema dovoljevala trajanje kritja jamstev za zadevne dolgove do datuma zapadlosti, ki je poznejši od zapadlosti obdobja trajanja sheme, bi bilo treba poskrbeti za dodatna varovala, da bi se preprečilo pretirano izkrivljanje konkurence. Tovrstna varovala lahko vključujejo krajše obdobje trajanja sheme kot to, ki je v skladu s tem sporočilom načeloma dovoljeno, odvrtačilne pogoje glede cen in ustrezne količinske omejitve glede kritega dolga.

Pomoč, omejena na najnižjo raven – prispevek zasebnega sektorja

25. Zaradi uporabe splošnega načela glede državne pomoči, da morata biti količina in intenzivnost pomoči omejeni na najnižjo potrebno, morajo države članice ustrezno ukrepati za zagotovitev, da upravičenci in/ali sektor znatno prispevajo k stroškom jamstva in, kadar je potrebno, k stroškom državnega posredovanja, če se jamstvo uveljavlja.

26. Natančni izračun in sestava tovrstnega prispevka sta odvisna od posameznih okoliščin. Komisija meni, da bi bilo mogoče z ustrezno kombinacijo nekaterih od naslednjih elementov⁽¹⁾ ali pa vseh teh elementov izpolniti zahtevo po najnižji potrebni ravni pomoči:

- jamstvena shema mora temeljiti na ustreznem plačilu, ki ga zagotovi finančna institucija upravičenka posamezno in/ali finančni sektor na splošno⁽²⁾. Ob upoštevanju težavnosti določanja tržne cene jamstev te vrste in obsega ob odsotnosti primerljivega praga ter ob upoštevanju morebitnih težav upravičencev, da v teh okoliščinah krijejo zneske, ki bi jim jih bilo mogoče zares zaračunati, bi se morale takse za zagotovitev sheme čim bolj približati ravni, ki bi lahko štela za tržno ceno. Ustrezni mehanizmi oblikovanja cen, ki odražajo različne stopnje tveganja ter različne kreditne

⁽¹⁾ To je neizčrpen seznam orodij, ki zagotavljajo, da pomoč ne preseže najnižje potrebne ravni.

⁽²⁾ Npr. prek združenja zasebnih bank.

profile in potrebe upravičencev, bodo pomembno prispevale k sorazmernosti ukrepa,

- če bo treba jamstvo uveljaviti, bi lahko nadaljnji znatni prispevek zasebnega sektorja lahko sestavljalo kritje vsaj pomembnega dela neporavnanih obveznosti, ki jih je ima upravičeno podjetje (če še naprej obstaja) ali sektor, posredovanje države članice pa bi bilo omejeno na zneske, ki bi presegali ta prispevek,
- Komisija priznava, da upravičenci morda ne bodo sposobni takoj v celoti poravnati ustreznega plačila. Zato bi lahko države članice za dopolnitev ali delno nadomestitev predhodnih elementov razmislile o klavzuli o vračilu sredstev/izboljšanju stanja, ki bi od upravičencev zahtevala bodisi dodatno plačilo za zagotovitev jamstva kot takega (če ga ni treba uveljaviti) ali povrnitev vsaj dela vsakršnih zneskov, ki jih je država članica izplačala na podlagi jamstva (če je treba jamstvo uveljaviti), takoj ko bi bili to sposobni storiti.

Izogibanje nepotrebnemu izkrivljanju konkurence

27. Glede na to, da vedno obstaja tveganje negativnega vpliva jamstvene sheme na banke, ki niso upravičenke, vključno s tistimi v drugih državah članicah, mora sistem vsebovati ustrezne mehanizme za čim učinkovitejše zmanjševanje takega izkrivljanja in morebitnih zlorab ugodnejšega položaja upravičenk, ki jim ga zagotavlja državno jamstvo. Taka varovala, ki so pomembna tudi za preprečevanje moralnega tveganja, bi morala vključevati primerno kombinacijo nekaterih naslednjih elementov ali vse te elemente⁽³⁾:

- omejevanje ravnanja, ki zagotavlja, da finančne institucije upravičenke ne sodelujejo v nasilni širitvi, ki bi jim jo omogočalo jamstvo, v škodo konkurentov, ki ne uživajo tovrstne zaščite. To je mogoče doseči na primer z:
  - omejitvami gospodarskega ravnanja, kot so oglaševanje, ki se sklicuje na zajamčeni položaj banke upravičenke, oblikovanje cen ali širjenje poslovanja, na primer z uvedbo zgornje meje za tržni delež⁽⁴⁾,
  - omejitvami bilančnega rezultata institucij upravičenk glede na ustrezno merilo (na primer bruto domači proizvod ali rast denarnega trga⁽⁵⁾),

⁽³⁾ To je neizčrpen seznam orodij, ki zagotavljajo, da ukrep ne povzroči nepotrebnega izkrivljanja konkurence.

⁽⁴⁾ Zadrževanje dobička za zagotovitev ustrezne dokapitalizacije bi bilo prav tako mogoče obravnavati kot element v tem okviru.

⁽⁵⁾ Ob hkratnem zagotavljanju razpoložljivosti posojil gospodarstvu v primeru recesije.

- prepovedjo ravnanja, ki bi bilo nezdržljivo z namenom jamstva, kot sta na primer odkup delnic s strani finančnih institucij upravičenk ali izdajanje novih možnosti ugodnega nakupa dodanih delnic upravi,
  - zagotoviti, da je dodeljena pomoč najmanjša potrebna in da je pri kritju stroškov prestrukturiranja obsežno udeležen zasebni sektor,
- ustrezne določbe, ki zadevnim državam članicam omogočajo, da uvedejo te omejitve ravnanja, vključno s sankcijo umika jamstvene zaščite finančni instituciji upravičenki v primeru neupoštevanja teh določb.

Dopolnitev s prilagoditvenimi ukrepi

28. Komisija meni, da je za čim učinkovitejše preprečevanje izkrivljanja konkurence nujno, da je splošna jamstvena shema začasen izreden ukrep za obravnavanje akutnih simptomov sedanje krize na finančnih trgih. Tovrstni ukrepi po definiciji ne morejo pomeniti popolnega odziva na temeljne razloge krize, ki so povezani s strukturnimi primanjkljaji v delovanju organizacije finančnih trgov ali s posebnimi težavami posameznih finančnih institucij ali s kombinacijo obeh.
29. Zato morajo jamstveno shemo v ustreznem času dopolniti prilagoditveni ukrepi, ki zajemajo celotni sektor, in/ali prestrukturiranje ali likvidacija posameznih upravičencev, zlasti tistih, za katere je treba jamstvo uveljaviti.

Uporaba sheme za posamezne primere

30. Kadar je treba jamstveno shemo uporabiti v korist posamezne finančne institucije, je nujno, da temu izrednemu reševalnemu ukrepu, katerega namen je ohranitev plačilno nesposobne institucije, kar povzroči še dodatno izkrivljanje konkurence poleg tistega, ki ga povzroči že sama uvedba sheme, takoj ko položaj na finančnih trgih to omogoča, nemudoma sledijo ustrezni ukrepi, ki privedejo do prestrukturiranja ali likvidacije upravičenca. To prejemnikom plačil iz jamstva nalaga obveznost prigrisatve načrta prestrukturiranja ali likvidacije, ki ga Komisija posebej oceni glede njegove skladnosti s pravili o državni pomoči ⁽¹⁾.
31. Komisija bo v oceni načrta prestrukturiranja upoštevala naslednje zahteve:
- zagotoviti obnovo dolgoročne sposobnosti preživetja zadevne finančne institucije,

⁽¹⁾ Komisija načeloma meni, da mora v primeru izplačil finančni instituciji upravičenki temu v šestih mesecih slediti oblikovanje načrta prestrukturiranja ali likvidacije, kar koli je v posameznem primeru ustrezno. Da bo Komisija olajšala delo državam članicam in sebi, bo pripravljena pregledovati skupine prigrisatve podobnih primerov prestrukturiranja ali likvidacije. Komisija bo lahko prav tako upoštevala, da ni potrebe po predložitvi načrta v zvezi s čisto likvidacijo institucije ali kadar je preostala gospodarska dejavnost zanemarljiva.

- poskrbeti, da ni nepotrebnega izkrivljanja konkurence ter da uporaba jamstva ne povzroči neupravičenih koristi.
32. Komisija se lahko pri tej oceni zanaša na pretekle izkušnje pri uporabi pravil o državni pomoči za finančne institucije, pri tem pa upošteva posebne značilnosti krize, ki je dosegla tak obseg, da se lahko označi kot resna motnja gospodarstva držav članic.
33. Komisija bo prav tako upoštevala razliko med ukrepi pomoči, ki so potrebni izključno zaradi trenutne blokade dostopa do likvidnosti v zvezi s sicer načeloma trdno finančno institucijo, v nasprotju s pomočjo upravičencem, ki se poleg tega spopadajo še s strukturnimi težavami plačilne nesposobnosti, povezanimi, na primer, z njihovim lastnim poslovnim modelom ali strategijo vlaganja. Načeloma je verjetno, da bo pomoč slednji kategoriji upravičencev vzbudila večjo zaskrbljenost.

4. DOKAPITALIZACIJA FINANČNIH INSTITUCIJ

34. Drugi sistemski ukrep kot odziv na trenutno finančno krizo bo vzpostavitev sheme dokapitalizacije, ki se bo uporabljala za podporo načeloma trdnih finančnih institucij, ki pa se bodo lahko znašle v stiski zaradi skrajnih pogojev na finančnih trgih. Cilj je zagotovitev javnih sredstev za neposredno okrepitev lastnega kapitala finančnih institucij ali omogočanje zasebnih kapitalskih vložkov na druge načine, da bi se preprečili negativni sistemski vplivi.
35. Načeloma se zgoraj navedene zahteve v zvezi s splošnimi jamstvenimi shemami z ustreznimi prilagoditvami uporabljajo tudi za sheme dokapitalizacije. To velja za:
- objektivna in nediskriminatorna merila upravičenosti,
  - časovni okvir sheme,
  - strogo omejitev pomoči na najnujnejšo,
  - potrebo po varovalih pred morebitnimi zlorabami in nepotrebnim izkrivljanjem konkurence ob upoštevanju, da trajen značaj kapitalskih vložkov sproža potrebo po določbah v shemi, ki omogočajo državam članicam, da spremljajo in uveljavljajo upoštevanje teh varoval ter po potrebi pozneje naredijo vse, da se prepreči nepotrebno izkrivljanje konkurence ⁽²⁾, ter

⁽²⁾ V skladu z načeli smernic za reševanje in prestrukturiranje.

- zahtevo po dokapitalizaciji kot izrednem ukrepu za podporo finančnim institucijam med krizo, ki mu sledi načrt prestrukturiranja za upravičenca, ki ga posebej pregleda Komisija, ob upoštevanju tako razlikovanja med načeloma trdnimi finančnimi institucijami, na katere vplivajo samo trenutne omejitve dostopa do likvidnosti, ter upravičenci, ki so jih poleg tega prizadele strukturne težave plačilne sposobnosti, povezane, na primer, z njihovim lastnim poslovnim modelom ali strategijo vlaganja, kot vpliva, ki ga ima tako razlikovanje na obseg potrebe po prestrukturiranju.
36. Zaradi posebnega značaja ukrepa dokapitalizacije je treba upoštevati naslednje zahteve.
37. Upravičenost mora temeljiti na objektivnih merilih, kot je potreba po zagotovitvi zadostne ravni kapitalizacije v zvezi z zahtevami po plačilni sposobnosti, ki ne povzročajo neutemeljenega diskriminatornega obravnavanja. Ocena potrebe po podpori s strani finančnih nadzornih organov bi bil pozitiven element.
38. Kapitalski vložek mora biti omejen na najnižji potrebni znesek in ne sme dovoljevati upravičencu, da sodeluje v nasilnih tržnih strategijah, širi svoje dejavnosti ali se udeležuje na druge načine, ki bi pomenili nepotrebno izkrivljanje konkurence. V tem okviru bo ohranjanje povečanih zahtev po najnižjih ravneh plačilne sposobnosti in/ali omejitev skupnega bilančnega rezultata finančnih institucij ocenjeno pozitivno. Upravičenci morajo glede na trenutno krizo prispevati, kolikor je mogoče, s svojimi lastnimi sredstvi, vključno z zasebno udeležbo ⁽¹⁾.
39. Kapitalske intervencije v finančnih institucijah je treba opraviti pod pogoji, ki znižujejo znesek pomoči. Glede na izbrani instrument (npr. delnice, nakupni boni, podrejena sredstva itd.) mora zadevna država članica načeloma pridobiti pravice, katerih vrednost ustreza njenim prispevkom k dokapitalizaciji. Vrednost novih delnic ob izdaji je treba določiti na podlagi tržno usmerjene ocene. Za zagotovitev, da se javna podpora omogoči samo v zameno za ustrezno protivrednost, bodo instrumenti, kot so prednostne delnice z ustreznim nadomestilom, obravnavane pozitivno. V nasprotnem primeru bo treba upoštevati mehanizme za vračilo sredstev ali klavzulo o izboljšanju stanja.
40. Podobne zahteve se bodo uporabljale za druge ukrepe in sheme, ki so namenjeni reševanju problema z vidika sredstev finančnih institucij, ki bi pripomogla h krepitvi kapitalskih zahtev institucij. Država članica bo zlasti morala kupiti ali zamenjati sredstva ob oceni, ki izraža s tem povezana tveganja, brez neupravičene diskriminacije prodajalcev.
41. Odobritev sheme pomoči ne pomeni, da je država članica oproščena predložitve poročila Komisiji o uporabi sheme vsakih šest mesecev in individualnih načrtov za upravičena podjetja v šestih mesecih od datuma posredovanja ⁽²⁾.
42. Kot v primeru jamstvenih shem, vendar z upoštevanjem trajnega značaja ukrepov dokapitalizacije, bo Komisija izvedla svojo oceno tovrstnih načrtov tako, da bo zagotovila skladnost skupnih rezultatov dokapitalizacije v okviru sheme z rezultati ukrepa dokapitalizacije, ki je bil izveden zunaj sheme v skladu z načeli smernic za reševanje in prestrukturiranje, ob upoštevanju posebnosti sistemske krize na finančnih trgih.
- ### 5. NADZOROVANA LIKVIDACIJA FINANČNIH INSTITUCIJ
43. V okviru trenutne finančne krize želijo države članice morda izpeljati tudi nadzorovano likvidacijo nekaterih finančnih institucij, ki spadajo v njihovo pristojnost. Takšna nadzorovana likvidacija, po možnosti izpeljana skupaj s prispevkom iz javnih sredstev, se lahko uporablja v posameznih primerih, bodisi kot drugi korak po dodeljeni pomoči za reševanje posamezni finančni instituciji, ko postane jasno, da te ni mogoče uspešno prestrukturirati, bodisi kot samostojen ukrep. Nadzorovana likvidacija je lahko prav tako tudi element splošne jamstvene sheme, ko se, na primer, država članica obveže, da bo začela likvidacijo finančne institucije, za katero je treba vzpostaviti jamstvo.
44. Ocena tovrstne sheme in posameznih ukrepov likvidacije, sprejetih v okviru te sheme, z ustreznimi prilagoditvami sledi enakim smernicam, kot so bile navedene zgoraj za jamstvene sheme.
45. Zaradi posebnega značaja ukrepa likvidacije je treba upoštevati naslednje zahteve.
46. Pri likvidaciji se je treba posebej posvetiti zmanjšanju moralnega tveganja, zlasti tako, da se delničarjem in tudi nekaterim vrstam upnikov prepreči, da imajo koristi od kakršne koli pomoči v okviru postopka nadzorovane likvidacije.
47. V izogib nepotrebemu izkrivljanju konkurence se mora faza likvidacije omejiti na obdobje, ki je nujno potrebno za pravilno likvidacijo. Dokler upravičena finančna institucija deluje, ne sme začeti opravljati nobene nove dejavnosti, ampak le nadaljevati že obstoječe. Bančno dovoljenje ji je treba čim prej odvzeti.

⁽¹⁾ Določbo o vnaprejšnjih prispevkih bo morda treba dopolniti z določbami, ki dovoljujejo naknadno uvedbo dodatnih prispevkov.

⁽²⁾ Da bo Komisija olajšala delo državam članicam in sebi, bo pripravljena pregledovati skupine priglasitev v podobnih primerih prestrukturiranja. Komisija bo lahko prav tako upoštevala, da ni potrebe po predložitvi načrta v zvezi s čisto likvidacijo institucije ali kadar je preostala gospodarska dejavnost zanemarljiva.

48. Za zagotovitev, da se znesek pomoči ohranja na najnižji možni ravni glede na zastavljeni cilj, je treba upoštevati, da zaščita finančne stabilnosti v okviru sedanjega finančnega kaosa lahko pomeni, da je treba določene upnike likvidirane banke izplačati v okviru ukrepa pomoči. Določitev meril za izbiro vrste obveznosti za ta namen mora slediti enakim pravilom, kot veljajo v zvezi z obveznostmi, ki jih zajema jamstvena shema.
49. Za zagotovitev, da se pomoč ne zagotovi kupcem finančnih institucij oziroma njihovih delov ali prodanim subjektom, je pomembno, da se spoštujejo nekateri prodajni pogoji. Komisija bo upoštevala naslednja merila, ko bo določala morebitni obstoj pomoči:
- postopek prodaje mora biti odprt in nediskriminatoren,
  - prodaja mora potekati pod tržnimi pogoji,
  - finančna institucija ali vlada, odvisno od izbrane oblike, mora kar se da povečati prodajno ceno za zadevna sredstva in obveznosti,
  - če je treba zagotoviti pomoč gospodarski dejavnosti, ki je naprodaj, bo to pomenilo individualno proučitev v skladu z načeli smernic za reševanje in prestrukturiranje.
50. Če se na podlagi teh meril ugotovi pomoč kupcem ali prodanim subjektom, bo treba skladnost te pomoči oceniti ločeno.

6. ZAGOTOVITEV DRUGIH OBLIK LIKVIDNOSTNE POMOČI

51. Države članice pri obravnavi akutnih likvidnostnih problemov nekaterih finančnih institucij morda želijo jamstvom ali shemam dokapitalizacije dodati dopolnjujoče oblike likvidnostne podpore z zagotovitvijo javnih sredstev (tudi sredstva centralne banke). Komisija je že pojasnila, da so v primeru, ko se država članica/centralna banka ne odzove na bančno krizo s selektivnimi ukrepi v prid posameznim bankam, ampak s splošnimi ukrepi, ki so odprti za vse primerljive akterje na trgu (npr. posojila celotnemu trgu pod enakimi pogoji), ti splošni ukrepi pogosto zunaj obsega pravil o državni pomoči in jih ni treba priglasiti Komisiji. Komisija, na primer, meni, da dejavnosti centralnih bank v zvezi z monetarno politiko, kot so operacije odprtega trga in odprte ponudbe, pravila o državni pomoči ne zajemajo. Za podporo, namenjeno posameznim finančnim institucijam, se prav tako lahko ugotovi, da v posebnih okoliščinah ne pomeni pomoči.

Komisija meni ⁽¹⁾, da se za zagotovitev sredstev centralnih bank finančnim institucijam v takem primeru lahko ugotovi, da ne pomeni pomoči, če so izpolnjeni nekateri pogoji:

- finančna institucija je ob zagotovitvi likvidnih sredstev plačilno sposobna in ta sredstva niso del večjega paketa pomoči,
- institucija je v celoti zavarovana s premoženjem, za katero se uporabljajo odbitki pri vrednotenju glede na njeno kakovost in tržno vrednost,
- centralna banka upravičencu zaračuna kazensko obrestno mero,
- centralna banka da sama pobudo za ukrep, zlasti pa je ne podpira nobeno posredno osebno jamstvo države.

52. Komisija meni, da se v trenutnih izrednih razmerah shema likvidnostne podpore iz javnih virov (tudi centralne banke), kadar pomeni pomoč, glede na načela smernic za reševanje in prestrukturiranje lahko obravnava kot skladna. Če je redni pregled tovrstne likvidnostne sheme vsakih šest mesecev zagotovljen ⁽²⁾, lahko odobritev sheme zajema obdobje, ki je daljše od šestih mesecev in lahko načeloma traja do dveh let. Trajanje sheme je mogoče dodatno podaljšati, če Komisija to odobri in če to zahteva kriza na finančnih trgih.

7. HITRO OBRAVNAVANJE PREISKAV NA PODROČJU DRŽAVNE POMOČI

53. Ko se pravila o državni pomoči uporabljajo za ukrepe, ki jih obravnava to sporočilo tako, da se upoštevajo prevladujoči pogoji na finančnih trgih, mora Komisija v sodelovanju z državami članicami zagotoviti, da dosežejo svoj cilj in se s tem povezano izkrivljanje konkurence tako v državah članicah kot med njimi ohranja na najnižji možni ravni. Da se to sodelovanje olajša ter zagotovi državam članicam in tretjim osebam potrebna pravna varnost glede skladnosti sprejetih ukrepov s Pogodbo (kar je pomemben sestavni del pri ponovnem vzpostavljanju zaupanja na trgih), je izredno pomembno, da države članice obvestijo Komisijo o svojih namenih in priglasijo načrte za uvedbo tovrstnih ukrepov čim hitreje in v čim popolnejši obliki ter v vsakem primeru, preden se ukrep začne izvajati. Komisija je že primerno ukrepala za zagotovitev, da se odločitve po popolni priglasitvi hitro sprejemajo, če je treba v 24 urah in ob koncu tedna.

⁽¹⁾ Glej na primer *Northern Rock* (UL C 43, 16.2.2008, str. 1).

⁽²⁾ Za ta pregled se uporabljajo načela iz točke 24 zgoraj.